

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Indigenous education and heritage revitalization

Ke, W.

Citation

Ke, W. (2011, September 1). *Indigenous education and heritage revitalization*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/17802>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/17802>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Nederlandse samenvatting van het proefschrift *Inheems onderwijs en erfgoed-revitalisering* van Wen-Li Ke

Dit proefschrift richt zich op de rol van materieel en immaterieel cultureel erfgoed in het onderwijs van, voor en door inheemse volkeren. Dit thema is te plaatsen binnen het kader van de wereldwijde discussies en studies over de mogelijkheden tot het creëren en implementeren van adequate en gewenste vormen van tweetalig en intercultureel onderwijs in inheemse gemeenschappen, zoals aanbevolen door de UNESCO en bevestigd in de Verklaring van de Verenigde Naties inzake de Rechten van Inheemse Volkeren (2007). Doel van dit onderzoek is de formulering van concrete ideeën over hedendaagse inheemse erfgoededucatie als referentiekader voor de hervorming van het onderwijs in Taiwan. Dit proefschrift verkent niet alleen de theoretische en praktische dimensies van inheemse onderwijsmodellen, maar onderzoekt ook de achterliggende kwesties van culturele en etnische identiteit, en zoekt mogelijkheden om het begrip, de erkenning en de waardering voor culturele diversiteit bij de gehele bevolking van een land te verbeteren.

Mijn eigen culturele achtergrond en persoonlijke levenservaring in inheemse gemeenschappen in diverse landen (met name Taiwan, Nederland, Nieuw-Zeeland, Canada en Mexico) zijn van cruciaal belang geweest voor mijn begrip van deze problematiek. In het eerste hoofdstuk neem ik deze persoonlijke ontwikkeling en schoolervaring, aangevuld met inspiratie opgedaan tijdens veldwerk en interviews, als uitgangspunt voor een beschouwing van de methodische en theoretische aspecten. Het onderzoek naar inheems onderwijs en de heropleving van belangstelling voor erfgoed heeft reeds behoorlijk indrukwekkende bevindingen en publicaties opgeleverd. Het overzicht van de meest belangrijke concepten en discussiepunten gaat o.m. in op kwesties van cultuur en taal in het inheems onderwijs, het standpunt van de UNESCO inzake onderwijs, om uit te monden in een samenvattende analyse van de theorieën rond dekolonisatie, postkolonialisme, multiculturalisme en tweetaligheid. Deze studies vormen de bronnen en de basis voor een verkenning van de praktische uitvoerbaarheid en waarde van inheems onderwijs.

De algemene situatie van de hedendaagse inheemse volkeren over de hele wereld wordt besproken in hoofdstuk II. Kenmerkend is dat er door de kolonisatoren willekeurig beslissingen over hun toekomst werden gemaakt. Tegelijkertijd was het voor deze inheemse volkeren niet mogelijk om te ontsnappen uit hun sociaal, cultureel, economisch en politiek benadeelde posities of om de vernietiging van hun culturele erfgoed en hun identiteit te voorkomen. Momenteel bevinden veel van de inheemse volkeren in de wereld zich in een marginale positie ten opzichte van de dominante samenleving en de meeste hebben de mensenrechten die hen werden ontnomen nog niet volledig kunnen heroveren. Het resultaat is dat vandaag de dag vele inheemse volkeren geconfronteerd worden met tal van sociale problemen, waaronder armoede en gebrekkig onderwijs. Modernisering en nationale politiek hebben in veel gebieden geleid tot enorme wijzigingen in de traditionele levensstijl en erosie van overgeleverde culturele kennis en waarden, zonder dat de bevolking toegang kreeg tot nieuwe maatschappelijke mogelijkheden of economische verbeteringen. Zo zijn bijvoorbeeld de rol en de status

van inheemse vrouwen ten nadele veranderd: we worden teruggedrongen naar een nog zwakkere positie dan inheemse mannen en krijgen hierdoor nog meer problemen te verduren.

Om het pad te effenen voor het verdere verloop van het onderzoek wordt in hoofdstuk III de ontwikkeling van het denken over de kwestie van het inheemse onderwijs geanalyseerd. In het verleden vormden exploitatie en controle door etnische / culturele homogenisering het doel van de kolonisatoren. Koloniale machten namen om politieke en economische redenen het land van inheemse volkeren in beslag en dreven de inheemse bevolking naar reservaten of marginale gebieden. Tegen het einde van de Eerste Wereldoorlog waren de meeste inheemse populaties in de wereld dan ook ernstig in aantal gedaald, verpauperd en verzwakt door ziekte en bijzonder slechte levensomstandigheden. Er was nauwelijks sprake van eigen economische activiteit en al evenmin van ontwikkeling door scholing. Na de Tweede Wereldoorlog ontstond echter, met de algemene periode van dekolonisatie, ook aandacht voor inheemse volkeren. In eerste instantie richtte het nationale beleid in diverse landen zich alleen op integratie van diverse volkeren, en een paternalistisch beleid van zorg en assistentie (“indigenisme”). Hierbij hoorde een zeer nationalistisch en homogeniserend onderwijs, dat erop gericht was een eind te maken aan inheemse talen en culturele tradities. Maar allengs begon het onderwijsbeleid in sommige landen van richting te veranderen. De laatste twee decennia van de 20e eeuw waren cruciaal voor de ontwikkeling van het inheemse onderwijs. Zoals gesteld in het rapport van de Wereldcommissie voor Cultuur en Ontwikkeling, in de 21ste eeuw “begon alles over de hele wereld, waar volkeren zich vermengden, als nooit tevoren, te evolueren naar bredere en meer *empowered* en participatieve kaders” (UNESCO 1994: 9). De realiteit is vandaag zeker ingewikkelder en onzekerder dan ooit tevoren en er is een dringende behoefte aan erfgoededucatie en intercultureel onderwijs in deze geglobaliseerde wereld.

Hoofdstuk IV illustreert de algemene problemen binnen het hedendaagse inheemse onderwijs. In de meeste gevallen speelt politiek een belangrijke rol bij het omgaan met opvoedingsproblemen. Daarom geef ik voorbeelden van ander onderzoek naar inheems onderwijs in Taiwan waarbij deze politieke invloed terug is te vinden. Onderwijs is zowel nationaal als koloniaal gekleurd omwille van de historische omstandigheden. Onder de gekoloniseerde volkeren van de wereld hebben de ervaringen van en herinneringen aan de kolonisatie een diepgaande invloed gehad op het onderwijs, de culturele praktijk, de economische activiteiten, het denken en het gedrag in het dagelijks leven. De meeste inheemse volkeren worden wereldwijd geconfronteerd met dezelfde moeilijkheden wanneer het gaat om onderwijs: steeds complexere sociale en politieke omgevingen beïnvloeden de schoolmodellen en mentaliteiten ten aanzien van de inheemse taal. Wat de toekomstige mondiale trends ook zullen inhouden, de toenemende globalisering aan het einde van de 20ste eeuw heeft nog zwaardere lasten van armoede, schulden en marginalisering op de schouders van de kwetsbare meerderheid van de inheemse mannen, vrouwen en kinderen geladen. Het veldwerk voor dit onderzoek toont duidelijk aan dat binnen de structuur van de nationale onderwijsstelsels de termen “inheems onderwijs” en “inheemse scholen” in de meeste landen slechts symbolische substantieven zijn. De ontwikkeling van het onderwijsbeleid en de cursusinhoud worden in het algemeen niet

bepaald door (experts of vertegenwoordigers) van de inheemse gemeenschappen zelf, maar zijn volledig afhankelijk van het overheidsbeleid en zijn vrijwel exclusief het terrein van beschouwingen door outsiders.

Hoofdstuk V onderzoekt verschillende praktijkvoorbeelden van alternatief onderwijs, ontwikkeld door – of met zichtbare participatie van – de inheemse bevolking.. De case studies betreffende het *Maori* tweetalig en immersie onderwijs (Nieuw Zeeland) en het drietalig onderwijs in Friesland (Nederland), zijn gebaseerd op verschillende educatieve filosofieën. Het voorbeeld van het inheemse taalonderwijs in Saskatchewan, Canada, bewijst duidelijk dat de samenwerking tussen het schoolonderwijs, de inheemse *bottom-up* inspanningen en de academische bijdragen positief is en hoop biedt voor het behoud of de heropleving van inheemse talen. Het heeft er zeker toe geleid dat mensen een meer constructief idee hebben van hoe “inheems onderwijs” en de “revitalisering van cultureel erfgoed” ontwikkeld kan worden. Het *Maori* idee van een voorschools “taalnest” (*Te Kohanga Reo*) biedt een praktisch perspectief voor de ontwikkeling van taalvaardigheid samen met kameraadjes. Zulke bijdragen van de *bottom-up* actie van de inheemse bevolking hebben mensen over de hele wereld meer bewust gemaakt van het belang van culturele diversiteit als een van de mensenrechten.

Hoofdstuk VI analyseert praktische problemen betreffende inheems onderwijs aan de hand van ervaringen en waarnemingen opgedaan tijdens veldwerk in verschillende landen. Het is opmerkelijk dat het onderzoek naar de inheemse taal en cultuur, en het tweetalig, multicultureel, en intercultureel onderwijs zich eigenlijk nog steeds in een vroeg stadium bevindt. Tegelijk heeft het fenomeen van de globalisering de druk op de situatie opgevoerd. Een zichtbaar probleem zijn de lage academische prestaties van inheemse leerlingen. Reflectie over de problemen van de inheemse bevolking en het bestaan van multi-etnische samenlevingen vandaag de dag maakt duidelijk dat er in het onderwijsbeleid en in de praktische uitvoering terdege rekening moet worden gehouden met bestaande vooroordelen en discriminatie – die zowel geworteld zijn in inheemse als in dominante gemeenschappen. Deze spelen ook mee bij de beoordeling van de inspanningen van de inheemse en niet-inheemse onderwijshervormingen. De bijdragen van de inheemse volkeren zelf (bijv. van de *Maori*’s) hebben de dominante bevolking bewust gemaakt van het belang van “samenleven” in deze multi-etnische wereld.

Dit proefschrift is geschreven vanuit de overtuiging dat onderwijs de belangrijkste en meest doeltreffende strategie is teneinde om te gaan met cruciale hedendaagse kwesties in de wereld. Het laatste hoofdstuk formuleert enkele concrete visies en aanbevelingen op het gebied van inheems onderwijs en de revitalisering van erfgoed. Een centraal doel is de verbetering van de waardering van culturele diversiteit als basis voor en samenleven in deze geglobaliseerde wereld. Nog steeds zijn (impliciete) kwalificaties van culturen als “superieur” (zelf) of “inferieur” (de ander) wijd verbreid, in combinatie met raciale / etnische / culturele stereotypen en discriminatie. Voor het ideaal dat alle volkeren gelijke mensenrechten kunnen genieten en in een rechtvaardige en vreedzame wereld kunnen samenleven, is passend onderwijs, dat kan voldoen aan de behoeften van studenten uit alle verschillende culturele achtergronden, een absolute prioriteit.

